

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 12 0 U 005160 15 Uvp
Banjaluka, 07.02.2018. godine

Vrhovni sud Republike Srpske, u vijeću sastavljenom od sudija Smiljane Mrše, kao predsjednika vijeća, te Svjetlane Knežević i Edine Čupeljić, kao članova vijeća, uz učešće zapisničara Zdravke Čučak, u upravnom sporu po tužbi P.M. iz D.Ž. Ulica... Č.P. (u daljem tekstu: tužilac) protiv rješenja broj 9330066947 od 19.05.2015. godine tuženog Fonda... R.S., u predmetu ostvarivanja prava na invalidsku penziju, odlučujući o zahtjevu tuženog za vanredno preispitivanje presude Okružnog suda u Bijeljini broj 12 0 U 005160 15 U od 26.08.2015. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 07.02.2018. godine, donio je

PRESUDU

Zahtjev se uvažava, presuda Okružnog suda u Bijeljini broj 12 0 U 005160 15 U od 26.08.2015. godine se ukida i predmet se vraća tom sudu na ponovno suđenje.

Obrazloženje

Pobijanom presudom uvažena je tužba i poništen uvodno označeni akt tuženog, koji je donesen u izvršenju presude presude Okružnog suda u Bijeljini broj 12 0 U 004931 15 U od 25.03.2015. godine, a kojim je odbijena žalba tužioca izjavljena protiv rješenja Fonda... B. broj 9330066947 od 29.10.2014. godine. Tim prvostepenim rješenjem (u izreci osporenog akta i pobijanoj presudi pogrešno označen datum njegovog donošenja kao 17.12.2014. godine) odbijen je zahtjev tužioca za ostvarivanje prava na invalidsku penziju.

Uvaženje tužbe sud je obrazložio razlozima da je osporeni akt nepravilan i nezakonit, jer je zasnovan na pogrešnom tumačenju odredbe člana 49. stav 2. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službeni glasnik Republike Srpske” broj 134/11, 82/13 i 103/15 - u daljem tekstu: Zakon o PIO), kojom je definisan pojam smanjene radne sposobnosti. Prema shvatanju tog suda, osnovni uslov za primjenu te odredbe je da se radi o osiguraniku u obaveznom osiguranju u smislu člana 10. Zakona o PIO, a da istom nije obuhvaćeno lice kome je prestao radni odnos i koje je van obaveznog osiguranja, jer da nije logično da se licu koje je van radnog odnosa i nije u obaveznom osiguranju, a koji status ima tužilac, utvrđuje smanjena radna sposobnost za poslove koje je nekad obavljao. Ovo po stavu suda proizilazi i iz odredbi člana 18. i 20. stav 1. i 2. Uredbe o medicinskom vještačenju u penzijskom i invalidskom osiguranju („Službeni glasnik Republike Srpske” broj 2/13), koje propisuju obaveze organa vještačenja kad utvrđuju smanjenu radnu sposobnost, a čiji smisao upućuje na to da se iste odnose samo na lica u obaveznom osiguranju koja su u radnom odnosu.

Blagovremeno podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje presude (u daljem tekstu: zahtjev), tuženi osporava njenu zakonitost zbog pogrešne primjene materijalnog prava. Iznosi da nije saglasan sa izloženim stavom suda, te ukazuje da se

smanjena radna sposobnost u smislu člana 49. stav 2. Zakona o PIO, cijeni u odnosu na radno mjesto ili posao iz stava 1. istog člana, a da je to radno mjesto, odnosno posao koji je osiguranik obavljao na dan ocjene radne sposobnosti ili koji je obavljao prije prestanka osiguranja, zbog čega se odnosi i na lice koje ne mora biti u obaveznom osiguranju, pa da to ne može biti uslov da bi organ vještačenja utvrdio smanjenu radnu sposobnost. U tom pravcu navodi da ne postoji nijedan razlog da se član 49. stav 2. Zakona o PIO primjenjuje samo na lica u obaveznom osiguranju, jer da i lica van osiguranja mogu da se zaposle na različitim poslovima u skladu sa svojom stručnom spremom, kao što i lica u obaveznom osiguranju mogu da mijenjaju radno mjesto kod istog ili drugog poslodavca, a sve bez prethodne prekvalifikacije ili dokvalifikacije. Vezano za sadržaj članova 18. i 20. stav 1. i 2. Uredbe, ističe da je potpuno nejasno kako je sud izveo zaključak da se u istim radi samo o licima koja se nalaze u obaveznom osiguranju, jer da se naziv osiguranik u Zakonu o PIO i Uredbi, koristi za svakog podnosioca zahtjeva, bez obzira da li se radi o licu van ili u obaveznom osiguranju. Smatra da je donošenjem presude došlo do povrede zakona, pa predlaže da se zahtjev uvaži i presuda preinači tako da se tužba odbije.

Tužilac u odgovoru na zahtjev navodi da je isti neosnovan i da je sud dao pravilno tumačenje odredbe člana 49. stav 2. Zakona o PIO, u vezi sa članom 18. i 20. stav 1. i 2. Uredbe, obrazlažući da se invalidnost-smanjena radna sposobnost ne može utvrditi u odnosu na lica koja su van osiguranja kao što je on. Dalje se pita koje to i kakve poslove kod bilo kojeg poslodavca može da radi čovjek u njegovim godinama, narušenog opšteg zdravstvenog stanja, pored vida, oslabljene su mu i motoričke funkcije, slabo i otežano se kreće, zbog starosti nema pravilnu orijentaciju niti razvijeno čulo vida, pa se više ne smije kretati sam već uz prisustvo drugog lica. Dodaje da je za njega postalo nepodnošljivo da se „lomata“ po sudovima i kod organa Fonda... RS tražeći pravdu koja se svodi na utvrđivanje potpunog gubitka radne sposobnosti, a time i prava na invalidsku penziju. Po stavu tužioca je neshvatljivo i pomisliti da čovjek njegovih godina može imati status radnika, pa i sa umanjenom radnom sposobnošću. Kako je ovo pravilno zaključio Okružni sud u Bijeljini pobijanom presudom, to tužilac konačno predlaže da sud zahtjev odbije.

Razmotrivši zahtjev, pobijanu presudu, odgovor na zahtjev, kao i cjelokupne spise predmeta ovog upravnog spora i predmetne upravne stvari, saglasno članu 39. Zakona o upravnim sporovima („Službeni glasnik Republike Srpske” broj 109/05 i 63/11 - u daljem tekstu: ZUS), ovaj sud je odlučio kao u izreci presude iz sljedećih razloga:

Prema stanju spisa postupak za ostvarivanje prava na invalidsku penziju pokrenut je po zahtjevu tužioca koji je podnesen dana 17.09.2014. godine. U predmetnoj upravnoj stvari je od strane nadležnih organa tuženog prethodno jednom odlučivano, a osporeni akt je donesen u ponovnom postupku u izvršenju presude nižestepenog suda broj 12 0 U 004931 15 U od 25.03.2015. godine. Iz činjeničnog utvrđenja proizlazi da je tužilac rođen 01.05.1941. godine i da je na osnovu nalaza, ocjene i mišljenja prvostepenog organa vještačenja broj ORS-423/14 od 16.10.2014. godine, utvrđeno da kod tužioca postoji invalidnost-smanjena radna sposobnost u smislu člana 49. stav 2. Zakona o PIO, bez prekvalifikacije ili dokvalifikacije. Prvostepenim rješenjem broj 9330066947 od 29.10.2014. godine je odbijen zahtjev tužioca za priznavanje prava na invalidsku penziju, sa obrazloženjem da tužilac ne može obavljati poslove radnog mjesta „noćni čuvar“, ali da s preostalom radnom sposobnošću, sa punim radnim vremenom, može obavljati poslove drugog radnog mjesta koji ne zahtjevaju rad u noćnoj smjeni i

koji ne zahtijevaju oštar binokularni vid, a koji odgovaraju njegovoj stručnoj spremi bez prethodne prekvalifikacije ili dokvalifikacije, pa da ne ispunjava uslove iz člana 60. Zakona o PIO za ostvarivanje prava na invalidsku penziju. U nalazu, ocjeni i mišljenju drugostepenog organa vještačenje broj DOV-335/15 od 12.05.2015. godine (koji je donesen u ponovljenom postupku u izvršenju presude nižestepenog suda broj 12 0 U 004931 15 U od 25.03.2015. godine), prihvaćen je kao pravilan nalaz, ocjena i mišljenje prvostepenog organa vještačenja da kod tužioca postoji invalidnost-smanjena radna sposobnost u smislu člana 49. stav 2. Zakona o PIO, bez prekvalifikacije ili dokvalifikacije, pa je na isti je data saglasnost. Imajući u vidu nalaz, ocjenu i mišljenje drugostepenog organa vještačenja koji je nadležan da cijeni zdravstveno stanje osiguranika i da od ocjene zdravstvenog stanja osiguranika zavisi ispunjenost uslova za invalidsku penziju, te da osiguranik kod koga je utvrđena smanjena radna sposobnost nema pravo na invalidsku penziju u smislu člana 60. stav 1. Zakona o PIO, a s obzirom na to da kod tužioca nije utvrđen gubitak radne sposobnosti, odnosno trajna nesposobnost za posao koji je obavljao prije prestanka osiguranja, tuženi je ocijenio da je prvostepenim rješenjem pravilno odbijen zahtjev tužioca, zbog čega je osporenim aktom odbio žalbu na to rješenje.

Iz pobijane presude proizlazi da sud ne prihvata razloge obrazloženja osporenog akta, jer cijeni da tuženi nije pravilno primijenio odredbu člana 49. stav 2. Zakona o PIO, za koju smatra da se može primijeniti samo na lica koja se nalaze u obaveznom osiguranju, pa da se nije mogla primijeniti na predmetni slučaj, jer je tužilac lice koje nije u radnom odnosu i nalazi se van obaveznog osiguranja.

Navedeni stav suda zasnovan je na pogrešnoj primjeni materijalnog prava. U smislu člana 49. stav 1. Zakona o PIO invalidnost kod osiguranika u obaveznom osiguranju postoji kada se utvrdi da je, zbog trajnih promjena u zdravstvenom stanju koje se ne mogu otkloniti liječenjem ili medicinskom rehabilitacijom, nastalo smanjenje ili gubitak sposobnosti za rad na radnom mjestu, odnosno poslu koji je obavljao na dan ocjene radne sposobnosti ili koji je obavljao prije prestanka osiguranja. Prema stavu 2. istog člana, smanjena radna sposobnost postoji kada osiguranik u obaveznom osiguranju, zbog trajnih promjena u zdravstvenom stanju, sa radnim naporom koji ne ugrožava njegovo zdravstveno stanje, ne može da radi na radnom mjestu, odnosno poslu iz stava 1. ovog člana, ali može sa punim radnim vremenom, sa ili bez prekvalifikacije ili dokvalifikacije, da radi na drugom mjestu, odnosno poslu koji odgovara njegovoj stručnoj spremi, odnosno radnoj sposobnosti stečenoj radom.

Dakle, nije pravilno tumačenje odredbe člana 49. stav 2. Zakona o PIO koje je dao sud u pobijanoj presudi, jer prema definiciji smanjene radne sposobnosti ista postoji kada osiguranik u obaveznom osiguranju zbog trajnih promjena u zdravstvenom stanju sa radnim naporom koji ne ugrožava njegovo zdravstveno stanje ne može da radi na radnom mjestu, odnosno poslu iz stava 1. ovog člana, ali može sa punim radnim vremenom, sa ili bez prekvalifikacije ili dokvalifikacije da radi na drugom radnom mjestu, odnosno poslu koji odgovara njegovoj stručnoj spremi, odnosno radnoj sposobnosti stečenoj radom. Proizlazi da se smanjena radna sposobnost osiguranika cijeni u odnosu na radno mjesto osiguranika, odnosno posao koji je obavljao na dan ocjene radne sposobnosti ili posao koji je obavljao prije prestanka osiguranja, iz stava 1. člana 49. istog Zakona. Imajući u vidu da se prema članu 49. stav 2. Zakona o PIO invalidnost cijeni i u odnosu na posao koji je osiguranik obavljao prije prestanka osiguranja, smanjena radna sposobnost se može utvrđivati i u odnosu na lica koja se ne nalaze u radnom odnosu, odnosno

obaveznom osiguranju, na šta je tuženi osnovano u zahtjevu ukazao, čime je doveo u pitanje pravilnost i zakonitost pobijane presude.

Kako obrazloženje presude, osim tumačenja pomenutih odredbi Zakona o PIO i Uredbe, ne sadrži nijedan razlog u pogledu osnovanosti tužbenih navoda, ovaj sud nalazi da dato obrazloženje ne sadrži valjane razloge za odluku sadržanu u izreci presude, čime su povrijeđene odredbe člana 191. stav 4. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske” broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13), u vezi sa članom 48. ZUS, kojima je propisan sadržaj obrazloženja presude. Posljedica tog propusta je nemogućnost da se zakonitost presude preispita po zahtjevu za vanredno preispitivanje sudske odluke.

Kod takvog stanja stvari, pobijanom presudom su ostvareni razlozi njene nezakonitosti iz člana 35. stav 2. ZUS, pa se na osnovu člana 40. stav 1. i 2. istog zakona zahtjev tuženog uvažava, presuda ukida i saglasno stavu 3. istog člana predmet vraća na ponovno suđenje, u kojem će sud otkloniti nedostatke na koje je ukazano ovom presudom.

Zapisničar
Zdravka Čučak

Predsjednik vijeća
Smiljana Mrša

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarne
Amila Podrašćić